

Rescat, ajust i euro

- Hi ha tres anys per posar la casa en ordre després dels estralls del diner fàcil i de creure'ns que érem molt rics

JOSEP OLIVER ALONSO*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 20.05.10

Murphy tenia raó. Tot el que és susceptible d'empitjorar, empitjora. Primer, la crisi grega i el primer pla de salvament (uns 40.000 milions d'euros). Després, l'ampliació fins als 110.000 milions, que tampoc va aconseguir aturar l'hemorràgia. Finalment, el macroacord de salvament de l'àrea, amb 750.000 milions, més la nova política del Banc Central Europeu de comprar deute públic.

Amb aquestes últimes accions hem entrat en terreny desconegut. Per una part, els mercats no acaben de convèncer-se de les seves bondats, preocupats pel que pugui suposar la intervenció del Banc Central Europeu (BCN). Per una altra, la crisi ha deixat obsolet el sistema institucional dissenyat per a l'àrea de l'euro. I les reunions de l'Ecofin, a les quals Espanya ha portat les seves propostes fiscals per obtenir la seva aquiescència només en són un botó de mostra.

Tota crisi és una oportunitat. I aquesta, certament, no és pas una excepció. ¿Quins aspectes positius, quines oportunitats suggereix la situació actual?

La primera té a veure amb el disseny polític d'Europa. Les tribulacions en curs són de tanta magnitud que, si no es resolen adequadament, poden arrossegar l'euro i la mateixa idea d'unitat europea. I, justament perquè les apostes són tan elevades, la resposta també ho és. D'aquesta

manera, si el Tractat de Maastricht impedia, de manera irresponsable, el salvament d'un dels seus membres, els governs europeus han trobat la fórmula per esquivar aquella impossibilitat. A més, enfrontats a les conseqüències d'un disseny institucional que ha reforçat la divergència entre els països membres, més que accentuar-ne la convergència, l'àrea de l'euro està avançant ràpidament cap a un govern econòmic comú. ¿Com es pot qualificar, si no, una organització que obliga els seus membres a presentar els seus programes d'ajust perquè s'aprovin abans que es presentin als parlaments nacionals respectius? Igualment, el conjunt de mesures que s'estan proposant, des d'aquelles que van dirigides a controlar la competitivitat de cada país, les balances exteriors o l'estabilitat financera dels diferents sectors públics nacionals, apunten també en una direcció federalitzant.

Un segon àmbit en què la crisi està pressionant en la bona direcció l'ofereix la caiguda de l'euro. No s'ha de contemplar, com alguns operadors en el mercat suggereixen, com una desgràcia. De fet, totes les grans àrees econòmiques han intentat abaratir les seves exportacions. Ho han fet els Estats Units, que han estat deixant caure el dòlar per recuperar competitivitat exterior. També la Gran Bretanya, que ha fet el mateix amb la lliura esterlina. I el mateix passa amb la Xina, que manté la seva moneda enganxada a la nord-americana. La millora de la nostra capacitat de venda a l'exterior per la caiguda de l'euro comença a preocupar, i els seus efectes també comencen a deixar-se sentir: explica com el baix creixement francès d'aquest primer trimestre s'hauria convertit en caiguda si no hi hagués mediat una forta expansió de la demanda exterior. I el retrocés de l'euro també està al darrere de les preocupacions dels xinesos, que han advertit que, si el seu país continua perdent competitivitat respecte a la nostra divisa, continuaran

intervenint en els mercats de canvi. No s'ha d'oblidar que Europa és el principal mercat mundial.

Finalment, una altra oportunitat emergeix quan es considera el seu impacte a Espanya. Des que va esclatar la crisi, he tingut el convenciment que havíem errat el debat discutint que si naps o cols, preocupats per si els brots eren verds o no emergien. De fet, hem practicat un marcat negacionisme sobre l'abast de les transformacions que la crisi financera i les nostres pròpies debilitats ens exigien. Una posició, per un altre costat, àmpliament compartida per partits polítics i àmbits sindicals o empresarials.

Des d'aquest punt de vista, l'ajust de Zapatero constitueix un punt i a part. Deixem de discutir sobre la recuperació i la seva fortalesa i passem a les coses realment serioses, a aquelles que definiran la nostra capacitat de generar renda i benestar la pròxima dècada, i més enllà. Espanya, finalment, s'ha encarat amb el mirall de la realitat. I el que ha vist no li ha agradat. Però el requisit indispensable per solucionar un problema és, per sobre de tot, reconèixer que existeix. I el xoc d'aquesta crisi del deute públic ha tingut la virtut d'obligar-nos, col·lectivament, a aquest reconeixement.

Però acceptar les nostres debilitats i hipoteques i començar a afrontar-les només és part de la solució. El macroplà de salvament del deute del sud ens permet disposar d'un temps preciós: els tres anys en què s'ha definit la intervenció. Aquest és el període que tenim per posar la casa en ordre després dels estralls del diner fàcil de la dècada prodigiosa anterior i la creença, errònia, que érem més rics del que realment som. Utilitzem-ho adequadament efectuant el conjunt de reformes pendents.

Si no ho fem bé, no només el nostre futur en quedarà afectat. També el del mateix euro i la mateixa Unió Europea. Aquesta és l'aposta a què ens enfrontem.

*Catedràtic d'Economia Aplicada de la UAB.